

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens ändras. Syftet med propositionen är att utfärda bestämmelser i den nationella lagstiftningen som kompletterar EU:s förordning om artificiell intelligens

I propositionen föreslås bestämmelser om inrättande av en regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens nationellt och myndighetsuppgifter och förfaranden i samband med detta. Transport- och kommunikationsverket har enligt förslaget som uppgift att inrätta en regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens, administrera verksamheten och ansvara för det kringliggande samarbetet. Dessutom föreslås det uppgifter för de behöriga marknadskontrollmyndigheterna och andra myndigheter i anslutning till den regulatoriska sandlådan för artificiell intelligens. Propositionen innehåller också bestämmelser om vissa andra förfaranden som gäller den regulatoriska sandlådan för artificiell intelligens som behövs för att organisera verksamheten i samband med den, såsom myndigheternas rätt att lämna ut information, påföljdsavgifter som får påföras i samband med verksamheten och de avgifter som får tas ut för den. Genom bestämmelserna i propositionen görs ytterligare behandling av personuppgifter för utvecklande av system för artificiell intelligens och för utbildning och testning av dem inom de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet i samband med den regulatoriska sandlådan.

I propositionen föreslås bestämmelser om den nationella anmälningsskyldigheten när det gäller system för artificiell intelligens med hög risk som har anknytning till kritisk infrastruktur. Varje behörig marknadskontrollmyndighet svarar inom sitt ansvarsområde för anmälningsförfarandena i fråga om system för artificiell intelligens som hör till ansvarsområdet.

Dessutom föreslås det bestämmelser om de behöriga marknadskontrollmyndigheternas uppgift att ansvara för testningen av system för artificiell intelligens under verkliga förhållanden utanför den regulatoriska sandlådan och för förfarandet för beviljande av tillstånd i fråga om biometrisk fjärridentifiering i efterhand inom de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering arbetar regeringen aktivt och med framförhållning för att EU-regleringen av plattformsekonomin, artificiell intelligens, data och digitalisering utvecklas i en möjliggörande, balanserad och för Finland gynnsam riktning där ytterligare nationell reglering minimeras.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 februari 2026. Vissa av bestämmelserna börjar dock tillämpas stegvis.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
4.1 De viktigaste förslagen.....	3
4.2.8 Konsekvenser för landskapet Åland.....	4
12.9 Ålands ställning och förhållandet till självstyrelselagen för Åland	4
LAGFÖRSLAG	8
Lag om ändring av lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens.....	8

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås bestämmelser om nationellt inrättande av en regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens. Vid Transport- och kommunikationsverket inrättas en regulatorisk sandlåda där alla system för artificiell intelligens som omfattas av kraven enligt AI-förordningen kan testas. Genom propositionen uppfylls kravet i AI-förordningen på att det ska inrättas minst en regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens.

I propositionen föreslås bestämmelser om myndighetsuppgifter i anslutning till den regulatoriska sandlådan och hur myndighetssamarbetet ska genomföras. Uppgifterna i anslutning till driften, underhållet och utvecklandet av den regulatoriska sandlådan, samarbetet kring den och samordningen av samarbetet föreslås åligga Transport- och kommunikationsverket, eftersom uppgifter i anslutning till det nationella genomförandet av AI-förordningen också i övrigt koncentreras till verket. Dessutom föreslås marknadskontrollmyndigheterna och andra myndigheter ha uppgifter i anslutning till de projekt som tas med för systemtestning i den regulatoriska sandlådan, bland annat när det gäller den vägledning och rådgivning som ges aktörerna om efterlevnaden av lagstiftningen. I propositionen utnyttjas det nationella handlingsutrymme som AI-förordningen medger i fråga om vilka nationella myndigheter som anvisas uppgifter i anslutning till driften av regulatoriska sandlådor.

I fråga om sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses i bilaga III till AI-förordningen åläggs de behöriga marknadskontrollmyndigheterna nya uppgifter i anslutning till testning av systemen i fråga under verkliga förhållanden. I propositionen utnyttjas det nationella handlingsutrymme som AI-förordningen medger i fråga om vilka nationella marknadskontrollmyndigheter som anvisas uppgifter i anslutning till testningen. Behöriga marknadskontrollmyndigheter i fråga om testning under verkliga förhållanden ska vara de myndigheter som också i övrigt är marknadskontrollmyndigheter när det gäller system för artificiell intelligens med hög risk enligt bilaga III till AI-förordningen.

I propositionen föreslås det bestämmelser om påförande av påföljdsavgifter för lämnande av felaktig, bristfällig eller vilseledande information i samband med driften av den regulatoriska sandlådan eller testning av system för artificiell intelligens med hög risk under verkliga förhållanden och om avstående från påförande av påföljdsavgift, om en leverantör av ett system för artificiell intelligens har deltagit i den regulatoriska sandlådan. När det gäller dessa bestämmelser grundar sig propositionen på artiklarna 57.12 och 99.5 i AI-förordningen, vilka inte medger något nationellt spelrum när det gäller att påföra eller låta bli att påföra påföljdsavgifter.

Dessutom föreslås det bestämmelser om myndigheternas skyldighet att lämna ut information när det gäller den regulatoriska sandlådan och om avgifter för prestationer i anslutning till den regulatoriska sandlådan och testning under verkliga förhållanden samt om sökande av ändring. Bestämmelser om dessa frågor finns inte i AI-förordningen, men det har ansetts att nationella bestämmelser behövs för att den regulatoriska sandlådan och testning under verkliga förhållanden ska kunna införas nationellt.

I propositionen föreslås bestämmelser om ytterligare behandling av personuppgifter för utveckling av vissa system för artificiell intelligens i allmänhetens intresse i en regulatorisk sandlåda för att det nationella handlingsutrymme som artikel 59 i AI-förordningen medger ska kunna utnyttjas. I den föreslagna lagen föreslås det bestämmelser som avviker från bestämmelserna i AI-förordningen om förvaringstiden för loggar över behandling av personuppgifter, som ska vara 2 eller 5 år beroende på uppgifternas säkerhetsklassificering. Dessutom ska det föreskrivas om den rättsliga grunden för ytterligare behandling av personuppgifter vid utvecklingen i en

regulatorisk sandlåda av sådana system för artificiell intelligens som de brottsbekämpande myndigheterna använder i sin verksamhet.

I propositionen föreslås det bestämmelser om anmälningsskyldigheten när det gäller system för artificiell intelligens med hög risk som har anknytning till kritisk infrastruktur i enlighet med den registreringskyldighet som anges i artikel 49.5 i AI-förordningen. Energimyndigheten, Säkerhets- och kemikalieverket och Transport- och kommunikationsverket, som är marknadskontrollmyndigheter för de angivna systemen för artificiell intelligens med hög risk, ansvarar för de uppgifter som sammanhänger med registreringen av anmälningar om systemen för artificiell intelligens inom sina respektive ansvarsområden. I propositionen utnyttjas det nationella handlingsutrymme som AI-förordningen medger när det gäller sättet att registrera informationen samt vilka myndigheter som tilldelas registreringsuppgifterna.

I propositionen föreslås det bestämmelser om förfarandet för beviljande av tillstånd att använda ett system för biometrisk fjärridentifiering i efterhand. I det avseendet utnyttjas det nationella handlingsutrymme som artikel 26.10 i AI-förordningen medger i fråga om vilken myndighet som är behörig att bevilja tillstånd att använda biometrisk fjärridentifiering. Enligt lagförslaget föreskrivs det med utnyttjande av det nationella handlingsutrymme att den myndighet som beviljar tillståndet ska vara det som i förordningen anges som rättslig myndighet, det vill säga i det nationella sammanget en domstol. Det föreslås bestämmelser om innehållet i ett yrkande och i domstolens tillstånd och om de omständigheter som ska beaktas vid bedömningen. Också behovet av att föreskriva om domstolsförfarandet vid förfarandet för beviljande av tillstånd för användning av biometrisk fjärridentifiering i efterhand beaktas. AI-förordningen ålägger inte den myndighet som beviljar tillståndet några direkta skyldigheter i fråga om villkoren för myndighetsbedömningen och anger inte heller några nödvändighetskriterier när det gäller användningen av biometrisk fjärridentifiering i efterhand.

De föreslagna ändringarna i lagstiftningen görs genom en ändring av lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (xx/2025).

4.2.8 Konsekvenser för landskapet Åland

Propositionen innehåller inte några bestämmelser om Ålands ställning eller särförhållanden. Propositionen har dock indirekta konsekvenser för landskapet Åland när det gäller inrättandet av den regulatoriska sandlådan för artificiell intelligens. Ålands landskapsregering har under beredningen av propositionen framfört standpunkten att det i landskapet inte ska inrättas någon separat regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens, utan att man i den regulatoriska sandlådan som inrättas i riket också ska kunna testa system för artificiell intelligens som används inom områden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet med stöd av självstyrelselagen för Åland (1144/1994, nedan självstyrelselagen).

12.9 Ålands ställning och förhållandet till självstyrelselagen för Åland

Utgångspunkterna för fördelningen av lagstiftningsbehörigheten

I självstyrelselagen för Åland finns det inga uttryckliga bestämmelser om hur lagstiftningsbehörigheten fördelas mellan riket och landskapet när det gäller system för artificiell intelligens och tillsynen över dem. Det finns därför delvis också rum för tolkning i frågor som gäller fördelningen av lagstiftningsbehörigheten. Vid tillsynen över system för artificiell intelligens kan fördelningen av lagstiftningsbehörigheten bedömas utifrån de områden som enligt självstyrelselagen hör till rikets lagstiftningsbehörighet respektive till landskapets lagstiftningsbehörighet.

De föreslagna bestämmelserna kan anses vara fördelade så att de delvis faller under rikets lagstiftningsbehörighet och delvis under landskapets lagstiftningsbehörighet. Av de förslag som ingår i propositionen blir de delar som hör till rikets lagstiftningsbehörighet tillämpliga också i landskapet Åland. I de delar av propositionen som med stöd av självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet har landskapet lagstiftningsbehörighet. Det föreskrivs inte särskilt i propositionen om sådana frågor eller särskilda omständigheter som gäller landskapet Åland.

Inrättandet av regulatoriska sandlådor för artificiell intelligens

Enligt 59 b § 2 mom. i den gällande självstyrelselagen ska landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna samråda, om de åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Om endast en åtgärd kan vidtas i medlemsstaten i ett förvaltningsärende där både landskapet och riket har behörighet enligt denna lag, fattas beslutet om åtgärden av riksmyndigheten. I artikel 57.1 i AI-förordningen möjliggörs inrättandet av mer än en regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens nationellt, och därför har landskapet Åland behörighet att inrätta en regulatorisk sandlåda till den del inrättandet anses ha samband med ett område som i enlighet med självstyrelselagen omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelsen i 59 b § 2 mom. i självstyrelselagen blir inte tillämplig, eftersom de regulatoriska sandlådor som riket och landskapet inrättar inte anses vara beroende av varandra.

I 59 b § 3 mom. i självstyrelselagen föreskrivs det att om medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten i något fall där både landskapet och riket har behörighet får utse endast en förvaltningsmyndighet, utser riket denna myndighet. När denna myndighet fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet, ska beslutet fattas i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkt. AI-förordningen gör det möjligt att utse fler än en behörig myndighet för regulatoriska sandlådor för artificiell intelligens, och bestämmelsen i 59 b § 3 mom. i självstyrelselagen blir därför inte tillämplig. Med stöd av det som i självstyrelselagen anges i 18 § 1 punkten, som gäller landskapets lagstiftningsbehörighet, har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar. Enligt 27 § 3 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet. Bestämmelsen i AI-förordningen gör det möjligt för landskapet Åland att utse behöriga myndigheter för de ändamål gällande regulatoriska sandlådor som avses i förordningen i frågor som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Ålands landskapsregering har i sitt utlåtande ansett att landskapet har behörighet att utse behöriga marknadskontrollmyndigheter för system för artificiell intelligens med stöd av artiklarna 70.1 och 74.8 i AI-förordningen till den del dessa myndigheter utövar tillsyn över systemen inom ett område som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Landskapet ska därmed i sin egen lagstiftning ange dessa marknadskontrollmyndigheter. Ålands landskapsregering bereder en lagstiftningspromemoria om genomförandet av AI-förordningen i landskapet till den del förordningen gäller frågor som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet ([se Ålands landskapsregerings utlåtande om utkastet till regeringens proposition om genomförandet av AI-förordningen, ÅLR 2025/157, av den 4 februari 2025](#)). Utifrån Ålandsdelegationens utlåtande avgörs omfattningen av landskapets lagstiftningsbehörighet och den därav följande förvaltningsbehörigheten i fråga om marknadskontrollen av system för artificiell intelligens i samband med att landskapets lagar utfärdas ([se Ålandsdelegationens utlåtande om utkastet till regeringens proposition om genomförandet av förordningen om artificiell intelligens, D 10 24 05 23, av den 14 februari 2025](#)).

Landskapet Åland kan fullgöra skyldigheten enligt artikel 57.1 i AI-förordningen att inrätta en regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens på olika sätt. Ett alternativ är att landskapet inrättar en allmän regulatorisk sandlåda vars verksamhet begränsas till endast sådana system för artificiell intelligens som används inom områden som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet. Det är också möjligt att landskapet vid sidan av den allmänna regulatoriska sandlådan inrättar en eller flera sektorspecifika regulatoriska sandlådor, där systemen för artificiell intelligens testas inom en sektor som med stöd av självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket i fråga om de system för artificiell intelligens som används inom olika sektorer och produkter har bedömts i regeringens proposition med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s lagstiftning om artificiell intelligens (RP xx/2025 rd). Ett annat alternativ är att man i den allmänna regulatoriska sandlåda som ska inrättas för rikets del också ska kunna testa system för artificiell intelligens till den del de hör till områden som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet. Under beredningen av propositionen har Ålands landskapsregering föreslagit att det i landskapet inte ska inrättas någon separat regulatorisk sandlåda, utan att man i rikets regulatoriska sandlåda också ska kunna testa system för artificiell intelligens till den del de hör till de områden som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet.

Testning av system för artificiell intelligens under verkliga förhållanden utanför regulatoriska sandlådor för artificiell intelligens

I artikel 60 i AI-förordningen föreskrivs det om de nationella marknadskontrollmyndigheternas uppgifter när det gäller testning av system för artificiell intelligens med hög risk under verkliga förhållanden utanför regulatoriska sandlådor för artificiell intelligens. I 18 § 1 punkten och 27 § 3 punkten i självstyrelselagen föreskrivs det om fördelningen av lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapet underlydande myndigheters och inrättningsrespektive statsmyndigheternas organisation och verksamhet. Till landskapets lagstiftningsbehörighet hör att utse marknadskontrollmyndigheter för testning som utförs under verkliga förhållanden till den del det är fråga om ett område som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Registrering av system för artificiell intelligens med anknytning till kritisk infrastruktur

I artikel 49.5 i AI-förordningen föreskrivs det om registreringsskyldigheten på nationell nivå för sådana system för artificiell intelligens med hög risk med anknytning till kritisk infrastruktur som anges i punkt 2 i bilaga III till förordningen. Till de nationella myndigheternas uppgifter hör att registrera den information som aktörerna lämnat om systemen för artificiell intelligens. Landskapets lagstiftningsbehörighet kan anses omfatta fullgörandet av registreringsskyldigheten till den del det är fråga om ett område som hör till landskapets behörighet. När det gäller den kritiska infrastruktur som anges i punkt 2 i bilaga III ska det beaktas att landskapet enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet i fråga om sådana trafikfrågor som berör vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik och farleder för den lokala sjötrafiken. Till landskapets lagstiftningsbehörighet hör också enligt självstyrelselagen allmän ordning och säkerhet med de undantag som anges i 27 § 27, 34 och 35 punkten samt brand- och räddningsväsendet (18 § 6 punkten i självstyrelselagen). Det har också med stöd av 18 § 12, 21 och 22 punkten i självstyrelselagen ansetts att landskapet har lagstiftningsbehörighet på vissa områden på Åland som är viktiga med tanke på samhällets kritiska infrastruktur, såsom hälso- och sjukvård, el-, vatten-, livsmedels- och bränsleförsörjning samt kemikalier (se Ålands utlåtande om genomförandet av CER-direktivet, ÅLR 2024/1440, av den 23 mars 2024). Till rikets lagstiftningsbehörighet hör televäsendet, men en riksmyndighet får trots det bevilja tillstånd att utöva allmän televerksamhet i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke (27 § 40 punkten i självstyrelselagen).

Förfarandet för beviljande av tillstånd för biometrisk fjärridentifiering i efterhand

Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet behörighet i frågor som gäller allmän ordning och säkerhet, men enligt 27 § 34 punkten har riket behörighet i ärenden som gäller tryggnad av statens säkerhet. Enligt republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland (56/2020) sköts polisväsendet i landskapet av både landskapet och riket. Landskapets polis ska upprätthålla allmän ordning och säkerhet, medan rikets polis svarar för statens säkerhet och sköter de uppgifter som hör till skyddspolisen och centralkriminalpolisen. Polisstyrelsen beslutar om ledningen av polisverksamheten när landskapets polis deltar i dessa uppgifter.

Polis-, gränsbevaknings- och säkerhetsfrågor hör i regel till finska statens behörighet också på Åland. Till dessa hör brottsutredning, upprätthållande av ordningen, förebyggande av brott och allmän säkerhet. På Åland finns en egen polisinrättning, Ålands polismyndighet, som ingår i den riksomfattande polisförvaltningen. Åland har ingen egen polisförvaltning, men landskapet har rätt att utfärda föreskrifter eller författningar till den del de hänför sig till dess egen behörighet, till exempel ordningsregler för offentliga lokaler eller trafik, om de hänför sig till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Ärenden som hör till polisens verksamhetsområde hör till rikets lagstiftningsbehörighet, och Ålands självstyrelse behöver inte beaktas särskilt.

Lag

om ändring av lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om artificiell intelligens (x/2025) 28 § 1 mom. och
fogas till lagen ett nytt 3 a och ett nytt 4 a kap., till 21 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande
2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 24 § ett nytt 3 mom., till lagen en ny 26 a § och till 28 §
ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

3 a kap.

Regulatoriska sandlådor för artificiell intelligens och testning av artificiell intelligens under verkliga förhållanden

11 a §

Transport- och kommunikationsverkets uppgifter när det gäller regulatoriska sandlådor för artificiell intelligens

Transport- och kommunikationsverket svarar för organisering av driften av en sådan regulatorisk sandlåda för artificiell intelligens (nedan *regulatorisk sandlåda*) som avses i artikel 57 i AI-förordningen, dess underhåll och utveckling samt samarbetet kring den och samordningen av samarbetet. I Transport- och kommunikationsverkets uppgifter ingår att ge tillgång till de slutrapporter som avses i artikel 57.8 i AI-förordningen, informera om inrättandet av en regulatorisk sandlåda enligt artikel 57.15 i den förordningen och sköta de uppgifter som anknyter till de rapporter som avses i artikel 57.16 i den förordningen.

Närmare bestämmelser om Transport- och kommunikationsverkets uppgifter när det gäller den regulatoriska sandlådan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 b §

Ansökan om att få delta i en regulatorisk sandlåda

Ansökan om att få delta i den regulatoriska sandlådan lämnas till Transport- och kommunikationsverket.

Transport- och kommunikationsverket ska höra de behöriga marknadskontrollmyndigheter till vilkas tillsynsområde det system för artificiell intelligens som ska testas hör. Transport- och kommunikationsverket får vid behov höra andra myndigheter vid bedömningen av ansökan.

11 c §

Behöriga myndigheter när det gäller regulatoriska sandlådor

Transport- och kommunikationsverket och de marknadskontrollmyndigheter till vilkas tillsynsbehörighet det system för artificiell intelligens som ska testas hör svarar för de uppgifter som enligt artikel 57 och artikel 58.4 åligger de behöriga myndigheterna när det gäller den regulatoriska sandlådan med undantag av de uppgifter för Transport- och kommunikationsverket

som anges i 11 a §. Dessutom svarar Transport- och kommunikationsverket och de behöriga marknadskontrollmyndigheterna för den praktiska administreringen och vägledningen samt tillsynen över testningen inom enskilda projekt.

Andra än i 1 mom. avsedda myndigheter får vid behov delta i fullgörandet av sådana uppgifter som avses i artikel 57.6 och artikel 57.7 i AI-förordningen och som åligger de nationella behöriga myndigheterna, om efterlevnaden av lagstiftning som ingår i de andra myndigheternas behörighet bedöms i det projekt där testningen ingår.

Transport- och kommunikationsverket fastställer en uppdragsbeskrivning över vilka behöriga marknadskontrollmyndigheter och andra myndigheter som deltar i ett projekt där testning ingår och hur dessa ska fullgöra de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. Innan uppdragsbeskrivningen fastställs ska verket höra de behöriga marknadskontrollmyndigheterna eller andra myndigheter som ska delta i testningen.

Närmare bestämmelser om de i 1 och 2 mom. avsedda uppgifterna för Transport- och kommunikationsverket, de behöriga marknadskontrollmyndigheterna och andra myndigheter samt om den uppdragsbeskrivning Transport- och kommunikationsverket fastställer i enlighet med 3 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 d §

Rätten att lämna ut information

Om ett projekt där testning ingår gäller sådana frågor som ingår i en annan myndighets tillsynsuppgifter, har Transport- och kommunikationsverket trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut nödvändig information om projektet till andra myndigheter för att kunna ge en aktör rådgivning före en ansökan om att få delta i en regulatorisk sandlåda eller för att kunna fatta beslut om godkännande av en aktör för deltagande i en regulatorisk sandlåda.

De behöriga myndigheter som avses i 11 c § 3 mom. och som deltar i testning som ingår i projekt i en regulatorisk sandlåda har trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut sådan nödvändig information till varandra som de fått i samband med fullgörandet av de uppgifter som föreskrivs i AI-förordningen, denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den för att samtliga behöriga myndigheter ska kunna fullgöra de uppgifter som föreskrivs för dem i AI-förordningen, denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Transport- och kommunikationsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut sådan nödvändig information om testning som ingår i ett projekt i en regulatorisk sandlåda till

- 1) ett anmält organ för bedömning av överensstämmelse med kraven när det gäller ett system för artificiell intelligens,
- 2) en marknadskontrollmyndighet, inbegripet en marknadskontrollmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, för utförande av åtgärder som ingår i marknadskontrollen,
- 3) Europeiska unionens samarbetsorgan för att Transport- och kommunikationsverket ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt AI-förordningen, denna lag och författningar som utfärdats med stöd av den.

11 e §

Avgifter

Bestämmelser om när prestationer som gäller en regulatorisk sandlåda och testning av artificiell intelligens under verkliga förhållanden utanför en regulatorisk sandlåda ska vara avgiftsbelagda och om avgifternas storlek finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelser om avgifter för prestationerna utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om avgiftsfri tillgång till regulatoriska sandlådor för vissa företag finns i artikel 58.2 d i AI-förordningen.

11 f §

Bevarande av loggar över ytterligare behandling av personuppgifter i en regulatorisk sandlåda

Bestämmelser om bevarande av loggar över personuppgifter finns i artikel 59.1 h i AI-förordningen till den del loggar över ytterligare behandling av personuppgifter ingår i ett system för artificiell intelligens som utvecklas i allmänhetens intresse i en regulatorisk sandlåda.

Loggarna får användas endast för att kontrollera om behandlingen är lagenlig, för intern kontroll, för att säkerställa personuppgifternas integritet och säkerhet samt för rättsliga och administrativa förfaranden. De loggar över i artikel 59 i AI-förordningen avsedd ytterligare behandling av personuppgifter i en regulatorisk sandlåda bevaras i två år efter det att deltagandet i den regulatoriska sandlådan har avslutats. Om loggarna utgör information som ingår i en sådan säkerhetsklassificerad handling som avses i 18 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019), bevaras loggarna dock i fem år efter det att deltagande i den regulatoriska sandlådan har avslutats.

Transport- och kommunikationsverket får meddela närmare föreskrifter om det tekniska genomförandet av det bevarande av loggar som avses i 1 mom.

11 g §

Ytterligare behandling av personuppgifter vid utvecklande av vissa system för artificiell intelligens i allmänhetens intresse i en regulatorisk sandlåda

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, får de behöriga myndigheter som behandlar personuppgifter för ändamål som avses i 1 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018), nedan *lagen om behandling av personuppgifter i brottmål*, i egenskap av leverantörer eller potentiella leverantörer av system för artificiell intelligens i en regulatorisk sandlåda för utveckling, träning och testning av system för artificiell intelligens behandla personuppgifter som lagligen har samlats in för andra ändamål för att förebygga, utreda eller avslöja brott eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, inbegripet skydda mot eller förhindra hot mot den allmänna säkerheten.

På behandling av personuppgifter som avses i 1 mom. tillämpas artikel 59.1 led b–e, g, i och j samt bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål. Bestämmelser om bevarande av loggar över ytterligare behandling av personuppgifter finns i 11 f §.

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, får sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i 11 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål inte behandlas i samband med i 1 mom. i denna paragraf avsedd behandling av personuppgifter för utveckling, träning och testning av system för artificiell intelligens i en regulatorisk sandlåda.

11 h §

Testning under verkliga förhållanden utanför en regulatorisk sandlåda

De marknadskontrollmyndigheter som avses i 3 § 2 mom. ansvarar för marknadskontrollmyndighetens uppgift enligt artikel 60 i AI-förordningen till den del det är fråga om testning under verkliga förhållanden av system för artificiell intelligens med hög risk som omfattas av den marknadskontrollmyndighetens tillsyn.

Den marknadskontrollmyndigheter som avses i 3 § 2 mom. fattar på ansökan av leverantören eller den potentiella leverantören av systemet för artificiell intelligens med hög risk beslut om ett sådant godkännande av testning under verkliga förhållanden och av den plan för testning under verkliga förhållanden som avses i artikel 60.4 b i AI-förordningen av sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses bilaga III till den förordningen.

En ansökan om testning under verkliga förhållanden ska lämnas in till den marknadskontrollmyndighet som avses i 3 § 2 mom. Ansökan ska innehålla behövliga uppgifter om sökanden och sökandens verksamhet, eventuella andra parter som deltar i testningen, det projekt där det system för artificiell intelligens som är föremål för testning ingår och testningens ändamål. Närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet och innehållet i ansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap.

Tillsyn och övervakning samt påföljder

21 §

Tillhandahållande av oriktig, ofullständig eller vilseledande information

Marknadskontrollmyndigheten eller påföljdsavgiftsnämnden får påföra den leverantör eller potentiella leverantör påföljdsavgift som uppsåtligt eller av oaktsamhet lämnar in oriktig, ofullständig eller vilseledande information som svar på en begäran som marknadskontrollmyndigheten framställer i samband med verksamhet i en regulatorisk sandlåda eller testning av ett system för artificiell intelligens med hög risk under verkliga förhållanden utanför en regulatorisk sandlåda.

24 §

Avstående från att påföra påföljdsavgift

Påföljdsavgift får inte påföras den leverantör som deltagit i en regulatorisk sandlåda och som har brutit mot eller försummat skyldigheterna enligt AI-förordningen, om leverantören har iakttagit planen för den regulatoriska sandlådan och villkoren för deltagande samt i god tro följt den behöriga myndighetens anvisningar. Om andra ansvariga myndigheter i samband med tillsynen över efterlevnaden av annan unionslagstiftning eller nationell lagstiftning har gett vägledning och rådgivning om efterlevnaden av den lagstiftningen i en regulatorisk sandlåda, påförs påföljdsavgift inte för överträdelse eller underlåtenhet att iaktta skyldigheterna enligt den lagstiftning som vägledningen och rådgivningen har gällt.

4 a kap.

Anmälan som gäller vissa system för artificiell intelligens med hög risk

25 a §

Skyldighet att anmäla information

Bestämmelser om skyldigheten att anmäla information om sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses i punkt 2 i bilaga III till AI-förordningen finns i artikel 49.5 och artikel 60.4 c i den förordningen.

Aktören ska anmäla den information som anges i 25 b § till den behöriga marknadskontrollmyndighet som avses i 3 § 2 mom. 1–3 punkten. Aktören ska vid behov meddela den behöriga marknadskontrollmyndigheten om ändringar i den anmälda informationen.

25 b §

Information som ska anmälas

Den skyldighet att anmäla information som avses i 25 a § gäller följande uppgifter:

- 1) uppgifter som anges i avsnitt A och B i bilaga VIII till AI-förordningen till den del de gäller leverantören eller ombudet i fråga om ett system för artificiell intelligens,
- 2) uppgifter som anges i avsnitt C i bilaga VIII till AI-förordningen med undantag för punkt 4 i avsnitt C till den del uppgifterna gäller tillhandahållaren av ett system för artificiell intelligens som är en myndighet eller handlar på myndighetens vägnar,
- 3) uppgifter som anges i bilaga IX till AI-förordningen som ska lämnas om testning av system för artificiell intelligens under verkliga förhållanden till den del uppgifterna gäller leverantören eller den potentiella leverantören.

25 c §

Bemyndigande att meddela föreskrifter

Den behöriga marknadskontrollmyndighet som avses i 3 § 2 mom. 1–3 punkten får meddela närmare föreskrifter om de tekniska förfarandena för uppfyllande av anmälningsskyldigheten enligt 25 a § och detaljerna i fråga om den information som ska anmälas enligt 25 b §.

25 d §

Sekretess

Den information som anmälts i enlighet med 25 a § är sekretessbelagd. På den information som anmälts tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, dock så att den behöriga marknadskontrollmyndigheten får lämna ut information endast för de ändamål som anges i 25 e § i denna lag och för de ändamål som anges i 11 eller 12 §, 26 § 3 mom. eller 29 § 1 mom. 3 eller 4 punkten i offentlighetslagen.

25 e §

Utlämnande av information

De behöriga marknadskontrollmyndigheter som avses i 3 § 2 mom. 1–3 punkten får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådan information som enligt 25 b § omfattas av skyldigheten att lämna ut information till Europeiska kommissionen och den marknadskontrollmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen till vars tillsynsområde hör sådana system för artificiell intelligens med hög risk som avses i punkt 2 i bilaga III till AI-förordningen, om informationen är nödvändig för fullgörandet av deras uppgifter enligt AI-förordningen.

25 f §

Avgifter

Bestämmelser om när utlämnande av information ska vara en avgiftsbelagd prestation och om avgifternas storlek finns i lagen om grunderna för avgifter till staten. Bestämmelser om avgifter som tas ut av de behöriga marknadskontrollmyndigheter som avses i 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten föreskrivs genom förordning av arbets- och näringsministeriet och bestämmelser om avgifter som tas ut av den behöriga marknadskontrollmyndighet som avses i 3 § 2 mom. 3 punkten föreskrivs genom förordning av kommunikationsministeriet.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

26 a §

Tillståndspliktig biometrisk fjärridentifiering i efterhand

Förundersökningsmyndigheterna och skyddspolisen kan beviljas tillstånd att använda ett i artikel 3.43 i AI-förordningen avsett system för biometrisk fjärridentifiering i efterhand, om förutsättningarna enligt artikel 26.10 i den förordningen uppfylls. En behörig domstol fattar på yrkande av en anhållningsberättigad polisman eller av en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen beslut om ibruktage av ett system för biometrisk fjärridentifiering i efterhand när förutsättningarna enligt artikel 26.10 i AI-förordningen är uppfyllda, förutom om systemet används för inledande identifiering av en eventuell brottsmisstänkt direkt utifrån objektiva och verifierbara fakta med direkt anknytning till brottet.

Vid domstolsbehandlingen gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 1, 3, 8 och 10 § i tvångsmedelslagen (806/2011) föreskrivs om handläggning av häktningsärenden. Yrkandet ska utan dröjsmål tas upp till domstolsbehandling och ärendet ska avgöras skyndsamt. Ärendet får på begäran avgöras i kansliet utan behandling vid sammanträde, om domstolen anser att det är lämpligt. Yrkandet får dock behandlas i närvaro av den tjänsteman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman som är insatt i ärendet, om domstolen anser att det behövs. Behandlingen kan ske med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. I domstolens beslut i ett ärende som gäller användning av biometrisk fjärridentifiering i efterhand får ändring inte sökas. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt. När det gäller skyddspolisen tillämpas i tillämpliga delar vad som i 5 a kap. 35 § i polislagen föreskrivs om förfarandet i domstol i ärenden som gäller civil underrättelseinhämtning.

Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen besluta om ibruktage av systemet för biometrisk fjärridentifiering i efterhand till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 48 timmar efter det att användningen av systemet för biometrisk fjärridentifiering i efterhand inleddes. Om tillstånd inte beviljas, tillämpas den i artikel 26.10 andra stycket i AI-förordningen avsedda skyldigheten att omedelbart avsluta användningen och radera personuppgifter.

I ett yrkande som gäller system för biometrisk fjärridentifiering i efterhand och det domstolsbeslut som gäller ärendet ska följande nämnas:

- 1) det brott eller den händelse som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som är misstänkt eller dömd för brott eller någon annan person och som systemet används för att identifiera,

- 3) de fakta som utgör grunden för att biometrisk fjärridentifiering i efterhand är nödvändig samt grunderna för att användningen har begränsats till det nödvändiga,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) den plats eller något annat område eller läge som det material på vilket biometrisk fjärridentifiering i efterhand får användas härrör från,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman eller till befälet vid skyddspolisen hörande polisman som leder och övervakar genomförandet av biometrisk fjärridentifiering i efterhand,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för biometrisk fjärridentifiering i efterhand.

28 §

Ändringssökande

Omrövning av följande beslut får begäras:

- 1) ett beslut som fattats av ett anmält organ,
- 2) ett beslut som gäller ansökan om att få delta i en regulatorisk sandlåda,
- 3) ett beslut som gäller testning under verkliga förhållanden.

Bestämmelser om begäran om omrövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring av beslut om avgifter som tas ut med stöd av denna lag finns i 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2026. Bestämmelserna i 11 a–11 d §, 11 f §, 11 g §, 21 § 2 mom., 24 § 3 mom., 28 § 1 mom. 2 punkten och 28 § 3 mom. tillämpas dock först från och med den 1 april 2026 och bestämmelserna i 11 h § och 25 a–25 e §, 26 a § och 28 § 1 mom. 3 punkten från och med den 2 augusti 2026.

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

